

4. Kalashnikov A.P. Normy i raciony kormleniya sel'skohozyajstvennyh zhyvotnyh / A.P. Kalashnikov. – M.: Znanie, 2003. – CH. I. – 399 s.
5. Kozyr' V.S. Prakticheskie metodiki issledovaniy v zhyvotnovodstve /V.S. Kozyr', A.I. Svezhencov. – Dnepropetrovsk: Art-Press, 2002. – 354 s.
6. Progresyvni tehnologii' u svynarstvi ta i'h perevagy /V. O. Lyamar, V. M. Voloshhuk, I. V. Hat'ko [ta in.] // Mizhvid. temat. nauk. zb. «Svynarstvo». – 2012. – Vyp. 60. – S. 8–11.
7. Molotarka K.Ya. Mineral'ni dobavki, shcho vikoristovuyut'sya v tvarinnictvi / K.Ya. Molotarka // Godivlya tvarin i kormovirobnictvo. – 2008 – № 11. – S.60-66.
8. Mineral'ne zhivlennya tvarin /G.T. Klicenko, M.F. Kulik, M.V. Kosenko ta in. – K.: Svit, 2001. – 575 s.

Повышение качества кормов за счет введения в рационы свиней анисорба

Н.А. Бегма

Приведены результаты исследований определения эффективности использования анисорба в кормлении молодняка свиней. На основе проведенных исследований установлено, что использование кормовой добавки анисорб в рационах молодняка свиней способствует повышению среднесуточных приростов на 13,05 %, защищает здоровье животных, дезактивируя микотоксины в кормовом сырье.

Ключевые слова: молодняк свиней, кормовая добавка, анисорб, микотоксины, обмен веществ, минеральное питание, производительность.

Надійшла 15.10.2015 р.

УДК 636.52/.58.087.7

БІЛЬКЕВИЧ В.В., канд. с.-г. наук

ДЯЧЕНКО Л.С., д-р с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРЕПАРАТ ДРІЖДЖОВОГО ПОХОДЖЕННЯ НуПРО В РАЦІОНАХ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ

Наведені показники збереженості, інтенсивності росту, конверсії корму та забійних і м'ясних якостей курчат-бройлерів за згодовування препарату НуПро (нуклеопроतेїну) у складі комбікорму з масовою часткою 1, 2, 3 і 4 %, на основі чого була встановлена оптимальна доза препарату – 20 кг/т. Водночас, вивчено вплив різних термінів згодовування комбікорму з оптимальною дозою препарату НуПро на досліджувані показники. За комплексною оцінкою отриманих результатів, оптимальним і найбільш ефективним терміном згодовування препарату НуПро курчатам-бройлерам є 14 днів стартового періоду їх вирощування.

Ключові слова: курчата-бройлери, продуктивність, дози, період згодовування.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Курчата-бройлери сучасних інтенсивних кросів відзначаються високою інтенсивністю росту, особливо у перші тижні життя (збільшують початкову живу масу у 3,5–5 разів), що вимагає надзвичайно ретельного балансування повнораціонних комбікормів за енергією і всіма необхідними елементами живлення та біологічно активними речовинами. Задовольнити такі вимоги звичайними традиційними кормами неможливо, тому науковці постійно ведуть пошук нових більш ефективних кормових компонентів на заміну тих, які вичерпали свій біологічний потенціал. На сьогодні уже відомий широкий асортимент різноманітних нетрадиційних кормових добавок і препаратів, які використовують у птахівництві. Це – пробіотики, пребіотики, ферментні препарати, мананоолігосахариди, біостимулятори, антиоксиданти, транквілізатори, бактеріостатики тощо [1, 2]. При цьому кожна добавка здебільшого представлена групами різних препаратів. Наприклад, пробіотики – целобактерином і БЮ Плюс 2Б, Формі тощо, які містять штами мікроорганізмів-симбіотиків, спеціально підібраних за специфічними бактеріостатичними і ензиматичними властивостями [3, 4, 5].

Останнім часом у годівлі птиці застосовують препарати, похідними яких є дріжджі, зокрема мананоолігосахарид БЮ-МОС, який виділений зі стінок клітин дріжджів і являє собою набір мананоолігосахаридів з вмістом не менше 25 % гліукомананопротеїну [6]. До нового кормового засобу, джерелом виробництва якого є теж дріжджі, зокрема ядра їх клітин, належить препарат НуПро – нуклеопротеїн [7]. Він містить нуклеотиди – найважливіші складові (будівельні блоки) ДНК, що беруть участь у синтезі тканин і органів молодих тварин і птиці, які інтенсивно ростуть. Наявність

також у НуПро біодоступних біотину, інозиту (вітаміну B₈), незамінних амінокислот, макро- (сірка, калій, фосфор, кальцій, магній тощо) і мікроелементів (заліза, міді, цинку, марганцю тощо) сприяє підтриманню високої функції нервової та імунних систем, обміну речовин, що, у свою чергу, підвищує енергію росту і розвиток організму молодняку тварин і птиці.

Враховуючи можливість періодичного застосування цього препарату у певні вікові періоди інтенсивного росту птиці та відсутність однозначно встановлених оптимальних доз, що спричинює значні коливання вартісних показників його використання, вважали актуальним проведення більш глибоких досліджень у цьому плані.

Мета досліджень – експериментально обґрунтувати оптимальну дозу НуПро в комбікормі та встановити найбільш ефективний період згодовування його курчатам-бройлерам.

Методика досліджень. Відповідно до мети дослідження у виробничих умовах Старосільської дільниці ТОВ «Черкаська птахофабрика» (с. Старосілля, Городищенський район, Черкаська область) провели два науково-господарські досліди на курчатах-бройлерах кросу "Росс-308".

У першому експерименті, згідно зі схемою (табл. 1), досліджували ефективність згодовування упродовж 1-го тижня вирощування курчат-бройлерів різних доз НуПро в комбікормі, у другому – ефективність різних термінів згодовування курчатам-бройлерам оптимальної дози НуПро в комбікормі за схемою (табл. 2).

Таблиця 1 – Схема 1-го науково-господарського досліді на курчатах-бройлерах

Показник	Група				
	контроль- льна	дослідні			
		1	2	3	4
Кількість курчат у групі, гол.	100	100	100	100	100
Вік курчат, діб: на початок досліді	1	1	1	1	1
-на кінець досліді	42	42	42	42	42
Загальна тривалість досліді, діб	42	42	42	42	42
Тривалість згодовування НуПро, діб	–	7	7	7	7
Масова частка НуПро в комбікормі, %	–	1	2	3	4

Таблиця 2 – Схема 2-го науково-господарського досліді на курчатах-бройлерах

Показник	Група				
	контроль- льна	дослідні			
		1	2	3	4
Кількість курчат у групі, гол.	100	100	100	100	100
Вік курчат, діб: на поч. досліді	1	1	1	1	1
в кінці досліді	42	42	42	42	42
Загальна тривалість досліді, діб	42	42	42	42	42
Тривалість згодовування НуПро, діб	–	7	14	21	42
Масова частка НуПро в комбікормі, %	–	2	2	2	2

Для обох дослідів безпосередньо у пташнику загальною місткістю 16 тис. голів відбирали по 500 голів курчат-бройлерів, яких для кожного досліді розподіляли на 5 груп по 100 голів у кожній. У 1-му досліді, починаючи з першої доби, курчатам 1(контрольної) групи згодовували повнораціонний комбікорм, а птиці 2-, 3-, 4- і 5-ї дослідних груп такий же комбікорм, але упродовж перших 7-ми діб з масовою часткою в ньому, відповідно – 1, 2, 3 і 4 % препарату НуПро. У другому досліді контрольні бройлери отримували комбікорм без препарату НуПро, а птиця 2-, 3-, 4- і 5-ї дослідних груп – такий само комбікорм, але з додаванням до нього оптимальної дози препарату НуПро упродовж, відповідно – 7, 14, 21 і 42 діб.

В експериментах вивчали: споживання кормів, динаміку живої маси та збереженість поголів'я курчат-бройлерів, конверсію корму, мікробіологічні, гематологічні та забійні показники. Отримані результати піддавали біометричній обробці.

Результати досліджень та їх обговорення. Уведення в комбікорм курчат-бройлерів дослідних груп 1–4 % масової частки НуПро справило, хоча і неоднозначний, але позитивний вплив на інтенсивність їх росту (табл. 3).

Таблиця 3 – Результати 1-го науково-господарського досліду (n=100)

Показник	Група				
	контрольна	дослідні			
	1	2	3	4	5
Кількість курчат у групі, гол.: на початок досліду	100	100	100	100	100
-в кінці досліду	98	99	99	99	98
Збереженість, %	98	99	99	99	98
Маса тіла курчат, г: -на початок досліду	40,05	40,03	39,58	39,64	40,04
-у віці 7 днів	192,09±3,98	202,42±4,03	204,88±5,01	202,78±4,56	198,44±3,21
Загальний приріст маси тіла за 7 днів, г	152,04±4,21	162,39±2,98	165,30±3,47	163,14±5,16	158,40±3,95
Середньодобовий приріст маси тіла за 7 днів, г	21,72±2,12	23,20±2,32	23,61±1,98	23,30±2,61	22,63±2,56
Маса тіла курчат у віці 42 днів (кінець досліду), г	2534,8±16,32	2622,8±15,79	2764,1±19,23	2761,3±15,80	2758,9±17,43
Загальний приріст, г	2494,8±18,67	2582,8±16,41	2724,5±16,17	2721,7±15,80	2718,9±19,21
Середньодобовий приріст маси тіла за дослід, г	59,40±2,37	61,49±3,10	64,86±2,97	64,80±2,35	64,73±3,08
Спожито корму за 7 діб, г/голову	229,7	232,7	240,5	238,4	238,1
Спожито НуПро за 7 діб, г/голову	–	2,33	4,81	7,15	7,14
Затрати корму за дослід, г/голову	4628,6	4709,5	4930,6	4920,1	4968,3
Затрати корму на 1 кг приросту, кг	1,85	1,82	1,81	1,81	1,83

Так, якщо середньодобовий приріст маси тіла за 1-й тиждень у контрольних курчат-бройлерів становив 21,72 г, то у їх аналогів з 2, 3, 4 і 5-ї дослідних груп на 6,81; 8,70; 7,27 і 4,19 % вище. Причому, незважаючи на те, що після 7-денного терміну згодовування препарат НуПро до закінчення експерименту в комбікорм для курчат-бройлерів дослідних груп не вводили, інтенсивність їх росту була однозначно вищою за контроль. Зокрема, маса тіла курчат 2–4-ї дослідних груп у 42-денному віці становила 2622,8–2764,1 проти 2534,8 г у контролі, а загальний приріст маси тіла перевищував контрольних аналогів на 88,0–229,7 г. Як свідчать дані таблиці 3, за весь період досліду курчат-бройлери дослідних груп за середньодобовими приростами випереджали контрольних ровесників на 3,5–9,2 %, а затрати корму на 1 кг приросту у них були менші за контроль на 1,10–2,21 %.

За загальною оцінкою результатів 1-го досліду, оптимальною дозою препарату НуПро в комбікормі є 20 кг/т.

У другому експерименті додавання до комбікорму оптимальної дози препарату НуПро упродовж 7-ми діб стартового періоду сприяло збільшенню споживання корму бройлерами дослідних груп, порівняно з контролем, на 2,6–3,1, а загалом, за весь дослід – на 5,6–7,1 %. Це позитивно позначилося на інтенсивності росту курчат-бройлерів, про що свідчать дані таблиці 4.

Таблиця 4 – Збереженість, динаміка росту та затрати корму у курчат-бройлерів у 2-му досліді (n=100)

Показник	Група				
	контр.	дослідні			
	1	2	3	4	5
Курчат у групі, гол.: на початку досліду	100	100	100	100	100
в кінці досліду	98	97	99	99	95
Збереженість, %	98	97	99	99	95
Приріст маси тіла за добу у віці, г: 0–7 діб	17,72±0,82	20,02±0,54*	19,85±0,48*	20,15±0,61*	19,96±0,56*
7–14 діб	24,76±0,78	27,44±0,88*	28,03±0,96*	28,13±0,79*	27,97±0,93*
14–21 доба	34,43±9,13	37,82±8,06	38,36±7,53	39,13±9,27	39,43±11,47
21–42 доби	72,32±12,36	78,62±12,09	81,87±13,56	81,96±13,10	82,60±12,87
за дослід (42 доби)	48,98±1,02	53,52±1,13**	55,30±1,21***	55,55±1,08***	55,71±1,12***
У % до контролю	100	109,27	112,90	113,41	113,74
Затрати корму на приріст, кг/кг	2,06	1,99	1,89	1,88	1,94

Так, бройлери усіх дослідних груп, які на першому тижні вирощування отримували оптимальну дозу НуПро в комбікормі, за середньодобовими приростами випереджали контрольних ровесників на 12,02–12,98 %, на 2-му – 10,82–13,61 і на 3-му тижні – на 9,85–14,52 % ($P < 0,05$).

За період вирощування від 21 до 42-ї доби, коли НуПро отримувала птиця лише 5-ї дослідної групи, середньодобові прирости дослідних курчат усіх груп переважали контроль на 8,72–14,23 %. Загалом, за весь дослід середньодобові прирости бройлерів 2, 3, 4 і 5-ї дослідних груп були вищими за контроль, відповідно, на 9,27 ($P < 0,01$); 12,90; 13,41 і 13,74 % ($P < 0,001$). Щодо збереженості курчат, то вона була найвищою у 3 і 4-й групах – 99 %, а затрати корму на приріст у птиці 2–5-ї дослідних груп зменшувалися на 3,52–9,57 %.

Уведення препарату НуПро в комбікорм супроводжувалося зменшенням у посліді курчат-бройлерів дослідних груп ешерихій і ентерококів за одночасного підвищення концентрації бажаної мікрофлори – біфідобактерій і лактобактерій. Різниця, порівняно з контролем, становила, відповідно – 7,9–17,0 і 6,6–15,5 % за згодовування НуПро упродовж 14-ти днів, на 7,0–24,2 ($P < 0,05$ для 4 і 5-ї дослідних груп) і 6,2–22,6 % ($P < 0,05$ для 4 і 5-ї дослідних груп) за згодовування НуПро протягом 21-го дня та на 6,1 – 28,6 ($P < 0,05$ для 4 і 5-ї дослідних груп) і 4,9–27,0 % ($P < 0,05$ для 4-ї і $P < 0,01$ для 5-ї дослідних груп) за згодовування НуПро протягом 42-х днів, що, мабуть, і було одним із вагомих факторів поліпшення перетравності і засвоєння поживних речовин у дослідних курчат.

Результати досліджень крові показали, що у дослідної птиці, незалежно від тривалості згодовування НуПро, вона вміщувала більше еритроцитів, гемоглобіну, загального білка, нуклеїнових кислот та відзначалася підвищеною ферментативною активністю, що, очевидно, теж сприяло поліпшенню продуктивності курчат-бройлерів дослідних груп.

У результаті дослідження забійних і м'ясних якостей відмічено, що передзабійна маса бройлерів 2–5-ї дослідних груп перевищувала контрольних аналогів на 187,6–265,6 г, що покращувало також забійні показники (табл. 5).

Зокрема, патрані тушки дослідних бройлерів переважали за масою контрольних аналогів на 141,9–206,4 г, або 10,36–15,1 %. При цьому найбільша різниця між показниками маси патраних тушок бройлерів дослідних і контрольної груп мала місце за згодовування НуПро упродовж 14 і 21-ї доби (3-я і 4-а дослідні групи) та безперервно (5-а дослідна група).

Щодо забійного виходу патраної тушки, то він у бройлерів дослідних груп теж був вищим, порівняно з контролем, на 0,87–1,42 %.

Тушки бройлерів дослідних груп, переважали також контроль і за м'ясними якістьями. Так, загальна маса їстівних частин у 2-й дослідній групі була більшою за контроль на 6,07 % та 18,3–19,5 % ($P < 0,001$) у 3–5-й дослідних групах.

Таблиця 5 — Забійні та м'ясні якості курчат-бройлерів (n=6)

Показник	Група				
	контрольна	дослідні			
		1	2	3	4
Передзабійна маса, г	2105,4±33,10	2293,0±31,14**	2361,0±34,42**	2367,5±30,32**	2371,0±32,31**
Патрана тушка, г	1369,6±20,40	1511,5±21,11**	1563,7±19,83***	1567,0±22,07***	1576,0±20,71***
Забійний вихід патраної тушки, %	65,05±0,48	65,92±0,54	66,23±0,52	66,19±0,46	66,47±0,44
Маса їстівних частин					
Всього, г	1126,1±20,32	1277,7±21,80**	1332,1±23,56***	1334,1±22,10***	1345,7±26,62***
у % до патраної тушки	82,22±0,32	84,53±0,37**	85,19±0,40**	85,14±0,33*8	85,39±0,35**
М'язів, г	834,6±20,77	948,8±23,41*	999,0±19,66**	1003,7±21,24**	1012,6±20,80***
М'язів, %	44,08±0,29	45,63±0,33*	46,56±0,24*	46,54±0,29*	46,86±0,30*
Грудних м'язів, г	317,2±23,55	364,8±24,43	388,2±23,72	388,8±22,54	394,1±21,43*
М'язів стегон і гомілок, г	357,6±19,17	396,6±21,21	415,9±18,80	417,4±23,05	419,8±22,30
М'язів тулуба, крил, шиї, г	159,811,35	187,413,42	194,910,91	197,512,10	198,711,53*
Маса неїстівних частин, г	243,6±12,89	233,8±13,32	231,6±10,29	232,9±14,00	230,3±11,21
Індекс м'якості	4,62±0,19	5,46±0,24*	5,75±0,18**	5,72±0,23**	5,84±0,17**

Що стосується відносних показників, то, наприклад, відношення маси їстівних частин до маси патраної тушки контрольних бройлерів становило 82,22 %, а 2–5-ї дослідних груп – на

2,31–3,17 % ($P < 0,01$) більше. При цьому різниця між масою м'язів тушок 3, 4 і 5-ї дослідних груп та контролем була дуже близькою: 164,4–178,0 г, або 19,7–21,3 %. Це указує на те, що краще наростання м'язової тканини у тілі птиці під впливом НуПро вичерпується за згодовування його упродовж 14-ти діб.

Диференційована оцінка м'язової тканини показала, що маса грудних м'язів у тушках бройлерів 2–5-ї дослідних груп була вищою, ніж у контролі, на 15,0–24,2 %, маса м'язів стегон і гомілок – 10,9–17,4 та тулуба, крил і шиї – на 17,3–24,3 %.

Уведення в комбікорм НуПро сприяло зменшенню неїстівних частин в тушках бройлерів дослідних груп, порівняно з контролем, на 4,2–5,8 %, що, у свою чергу, покращувало у них індекс м'ясності (5,46–5,84 проти 4,62 у контролі).

Як видно з наведених вище даних, найкращий вплив на ріст курчат-бройлерів справляє 42-, 21- і 14-денний терміни згодовування НуПро. Проте економічна оцінка отриманих результатів показала, що додавання до комбікорму оптимальної дози НуПро (20 кг/т) здорожчує кожну тону його на 880 грн. З проведеного у цьому плані аналізу видно наступне.

Вартість додатково отриманих 191; 226 і 276 г загального приросту маси тіла одного бройлера 2, 3 і 4-ї дослідних груп, відповідно, складе 2,87; 3,99 і 4,14 грн. Вилучивши з цієї суми вартості спожитих зверх контролю комбікорму (0,44; 0,28 і 0,28 грн.) і НуПро (0,17; 0,50 і 1,03 грн), отримаємо, порівняно з контролем, додатковий прибуток, відповідно до груп – 2,26; 3,21; 2,83 грн.

Стосовно 5-ї дослідної групи, то безперервне згодовування упродовж 42-х діб НуПро сприяло отриманню на кожному бройлерові 283 г додаткового приросту на суму 4,24 грн. Проте, якщо від цієї суми відняти вартість додатково спожитого комбікорму (0,56 грн) і НуПро (3,99 грн), то замість прибутку кожен бройлер приносить збиток 0,31 грн.

Висновки. 1. Серед досліджуваних доз згодовування курчатам-бройлерам упродовж 7-ми днів стартового періоду препарату НуПро в дозах 10, 20, 30 і 40 кг/т комбікорму, оптимальною дозою є 20 кг/т, яка сприяла збільшенню середньодобових приростів маси тіла птиці на 9,2 % за одночасного зменшення на 1,10–2,21 % затрат корму на приріст.

2. Згодовування у складі комбікорму оптимальної дози НуПро, незалежно від терміну (упродовж 7, 14 і 21-ї доби та безперервно), підвищує, порівняно з контролем, споживання корму на 5,6–7,1; збереженість поголів'я – 1,0 і середньодобові прирости – на 9,27–13,74 %; зменшує затрати кормів на приріст на 3,52–9,57 % та покращує забійні і м'ясні якості курчат-бройлерів, зокрема, загальна маса їстівних частин збільшується на 6,07–19,5 %, індекс м'ясності (відношення маси їстівних частин до маси неїстівних частин) зростає до 5,46–5,84 проти 4,62.

3. Використання НуПро в комбікормах для бройлерів у дозі 20 кг/т протягом 7, 14 і 21-ї доби дозволяє отримати прибуток у розрахунку на одну голову, відповідно – 2,26; 3,21 і 2,83 грн.

4. За комплексною оцінкою результатів досліджень, найбільш ефективним терміном згодовування курчатам-бройлерам оптимальної дози НуПро є 14 діб стартового періоду вирощування.

В подальшому доцільно проводити дослідження у напрямку зменшення вартості виробництва препарату НуПро.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Свеженцов А.И. Нетрадиционные кормовые добавки для животных птицы / А.И. Свеженцов, В.Н. Коробко. – Днепропетровск: Арт-Пресс, 2004. – 296 с.
2. Кислюк С.М. Как подобрать добавки для повышения эффективности усвоения корма / С.М. Кислюк // Материалы II Междуна. науч.-практ. конф. по зооветеринарному бизнесу. – Ялта, 2003. – С. 13–15.
3. Лемешева М.М. Создание и использование комплексных кормовых добавок (МУК-1 и МУК-2) для интенсивно растущей птицы / М.М. Лемешева // Материалы II Междуна. науч.-практ. конф. по зооветеринарному бизнесу. – Ялта, 2003. – С. 8–9.
4. Околелова Т.М. Препарат Форми в комбикормах для бройлеров / Т.М. Околелова, А.С. Кузнецов, В.С. Савченко // Эффективное птицеводство. – 2010. – № 4. – С. 37–39.
5. Рева А. Больше мяса – больше денег / А. Рева // Рекламный проспект компании «Оллтек-Украина»: фокус на птицеводство. – 2009. – №3. – С. 1–2.
6. Достоєвський П.П. Антибактеріальний препарат БІО-МОС / П.П. Достоєвський // Здоров'я тварин і ліки. – 2007. – №9. – С. 2–3.
7. Юрек Крук. Эффективность применения НуПро в Польше / Крук Юрек // Фокус на птицеводство. – 2009. – №3. – С. 2.

REFERENCES

1. Svezhencov A.I. Netradicionnye kormovye dobavki dlja zhivotnyh pticy / A.I. Svezhencov, V.N. Korobko. – Dnepropetrovsk: Art-Press, 2004. – 296 s.

2. Kisljuk S.M. Kak podobrat' dobavki dlja povyshenija jeffektivnosti usvoenija korma / S.M. Kisliuk // Materialy II Mezhdun. nauch.-prakt. konf. po zooveterinarnomu biznesu. – Jalta, 2003. – S. 13–15.
3. Lemesheva M.M. Sozdanie i ispol'zovanie kompleksnyh kormovyh dobavok (MUK-1 i MUK-2) dlja intensivno rastushhej pticy / M.M. Lemesheva // Materialy II Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. po zooveterinarnomu biznesu. – Jalta, 2003. – S. 8–9.
4. Okolelova T.M. Preparat Formi v kombikormah dlja brojlerov / T.M. Okolelova, A.S. Kuznjecov, V.S. Savchenko // Efektivne ptahivnictvo. – 2010. – № 4. – S. 37–39.
5. Reva A. Bol'she mjasa – bol'she deneg / A. Reva // Reklamnyj prospekt kompanii «Olltek-Ukraina»: fokus na pticevodstvo. – 2009. – №3. – S. 1–2.
6. Dostojevs'kij P.P. Antibakterial'nij preparat BIO-MOS / P.P. Dostojevs'kij // Zdorov'ja tvarin i liki. – 2007. – №9. – S. 2–3.
7. Jurek Kruk. Jeffektivnost' primenenija NuPro v Pol'she / Kruk Jurek // Fokus na pticevodstvo. – 2009. – №3. – S. 2.

Препарат дрожжевого происхождения НуПро в рационах цыплят-бройлеров

В.В. Билькевич, Л.С. Дьяченко

Приведены показатели сохранности, интенсивности роста, конверсии корма, убойных и мясных качеств цыплят-бройлеров при скармливании препарата НуПро (нуклеопротеина) в составе комбикорма з массовой долей 1, 2, 3 и 4 %, в результате чего была установлена оптимальная доза препарата – 20 кг/т. Наряду с этим изучено влияние разной продолжительности скармливания комбикорма с оптимальной дозой препарата НуПро на исследуемые показатели. Согласно комплексной оценке полученных результатов, оптимальной и наиболее эффективной продолжительностью скармливания препарата НуПро цыплятам-бройлерам является 14 дней стартового периода их выращивания.

Ключевые слова: цыплята-бройлеры, продуктивность, дозы, период скармливания.

Надійшла 16.10.2015 р.

УДК 636.4.084.522:087.72

БОГДАН І. М., аспірант

Науковий керівник – **ПІВТОРАК Я. І.**, д-р с.-г. наук

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького*

ivanna_bogdan@mail.ua

ВИКОРИСТАННЯ ПРОБІОТИЧНОЇ КОРМОВОЇ ДОБАВКИ «ПРОПІГпль» У РАЦІОНАХ СВИНОМАТОК

В основу проведення досліджень покладено завдання оптимізації нормованої годівлі порослих свиноматок за рахунок використання в складі раціону кормової добавки «ПРОПІГпль» виробництва Інтернешнел Пробиотик Компані, Словаччина, яка отримала технічні умови і дозвіл на використання в Україні.

Проведені дослідження показали, що оптимальною дозою кормової добавки «ПРОПІГпль» в раціонах порослих свиноматок, яка позитивно вплинула на показники обміну поживних речовин в організмі тварин, а також динаміку живої маси за період порослості є 4-5 г на голову.

Ключові слова: порослі свиноматки, кормова добавка «ПРОПІГпль», раціон, живлення, поживність, засвоюваність, жива маса, баланс.

Постановка проблеми. Пробиотичні кормові добавки – це важливі мікроорганізми природного походження, які мають властивість позитивно впливати за введення у раціон на фізіологічні, біохімічні та імунні реакції організму господаря через стабілізацію і оптимізацію функцій мікрофлори шлунково-кишкового тракту [4, 5, 6].

В останні роки з'явилася велика кількість пробиотичних кормових добавок, а також наукових публікацій, що характеризують їх використання в живленні тварин та птиці. Таким чином головним завданням наших досліджень було дослідити продуктивну дію пробиотичної кормової добавки «ПРОПІГпль» в складі раціону порослих свиноматок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підвищення ефективності такої тваринницької галузі як свинарство значною мірою залежить від впливу багатьох факторів, але найголовнішим з них є годівельний. Цей фактор безпосередньо впливає на обмін речовин в організмі тварин, забезпечує нормоване живлення та прирости живої маси.

Основною тенденцією вирощування свиноматок у багатьох країнах є зменшення в складі раціонів неорганічних добавок, замінюючи їх органічними біологічно активними добавками, природна субстанція яких без шкоди для здоров'я тварин позитивно впливає на процеси трав-